

Gemeente van Christus,

Waar haal jij je energie vandaan?

Dinsdagavond, thuis op de bank voor de tv, keek ik naar het interview van Oprah Winfrey met Meghan en prins Harry. Een verhaal over het leven als royal in het Britse koningshuis. Ik moest denken aan de Story, die ik vroeger bij oma thuis las. Zo keek het interview een beetje, vond ik.

Maar ergens in het interview werd het verhaal van een royal het verhaal van een gewoon mens: toen Meghan vertelde hoe gevangen ze zich voelde, hoe onvrij en hoe weinig gesteund, zelfs zo beklemmend dat ze zelfmoordgedachten kreeg. Ze liet vallen dat iedereen zich dat door de Corona-crisis waarschijnlijk beter kan voorstellen dan ooit.

Inderdaad, de crisis maakt veel mensen somber, eenzaam of lusteloos.

De afgelopen week kreeg ik hier goede adviezen voor; hoe ik mijn energiebalans op peil kan krijgen. Zoals veel mensen ben ik sinds de Coronatijd actiever geworden online. En de afgelopen week kreeg ik online allemaal duwtjes in de richting van een vitaal leven. Ik kreeg van mijn zorgverzekering het aanbod voor een mentale veerkrachttraining, inclusief dagboekvragen en coaching. Ik kreeg een commerciële mail met beweegtips. Op het online platform van een kerkelijk magazine, de Petrus, hoorde ik een dominee vertellen hoe belangrijk het is om jezelf tijd te geven om op te laden, te 'herbronnen'; door te doen wat je leuk vindt. En mijn yoga-app nodigde me uit om de energie in mezelf te vinden.

Ik vind het leuk om zulk soort goede tips uit te proberen. Maar er zijn momenten dat ik ze even helemaal zat ben. Dat ik al moe wordt van de gedachte alleen, dat ik energie uit mezelf moet opdiepen. Dat zijn natuurlijk net de momenten waarop ik vermoeid ben. Dat zijn juist de momenten waarop ik tegen mijn grenzen aanloop.

Waar haal je dan je energie vandaan?

De aardse vraag met een hemels antwoord

Wie zorgt er voor energie? Wie zorgt voor brood? Dat is een hele praktische vraag in het bijbelverhaal over de 5000 bij Jezus aan het meer van Galilea.

Tenminste, het lijkt een hele nuchtere, 'aardse' vraag. Ze zijn er allemaal mee bezig hoe ze de grote groep mensen op het gras bij het meer van brood kunnen voorzien. Filippus, en Andreas die dan met die jongen met 5 broden en 2 vissen komt aanzetten.

Maar dan blijkt ook al snel, dat het niet om een gezellige maaltijd gaat en niet om het brood zelf. Dat horen we in de beginvraag al. Want Jezus vraagt waar het vandaan komt, het brood dat de honger kan stillen. Hij vraagt naar de herkomst van het brood. En daarmee wordt het meteen een geestelijk verhaal. Want, het brood dat Jezus geeft, komt niet van de markt. Het is een ander soort

brood, zo blijkt; het is brood uit de hemel. Net zoals het manna dat in de woestijn aan het volk Israël gegeven werd, uit de hemel kwam. En zoals het brood dat Jozua en zijn volk in het beloofde land Kanaän in overvloed hadden, hen door God geschonken werd.

Het brood dat de 5000 bij het meer van Galilea ontvangen is hemels brood.

Dat is het antwoord van Jezus en dit antwoord heeft een evangelie lang nodig om verteld te worden. En vooral, om begrepen te worden, zodat we dichterbij die hemelse kracht komen. Bij dat geestelijke voedsel waarvan je energie krijgt.

Afstand van Jezus tot de mensen

Dat het een heel proces is om te begrijpen waar de hemelse kracht nu eigenlijk echt uit bestaat, dat wordt wel duidelijk. Want de leerlingen van Jezus komen er door het wonder van het brood niet meteen dichterbij.

Dat wordt pijnlijk duidelijk na het samen delen van de maaltijd. Want dan neemt Jezus afstand van de mensen en loopt weg.

Er is dus geen echte verbinding tot stand gekomen tussen hem, het hemelse, en de mensen op aarde. En daar gaat het wel om. Want als Jezus later afscheid neemt van zijn leerlingen geeft Jezus zijn leerlingen de opdracht mee om met hem verbonden te blijven door de Geest. Maar dat lukt dus niet na het wonder van het brood. Dan loopt Jezus weg en gaat de berg op om zich opnieuw tot de hemel te richten.

Dat stemt verdrietig. Dat dit zo mooie, positieve verhaal over de overvloed die mensen met elkaar delen, eindigt met Jezus die afstand neemt.

Het stemt verdrietig, want, de behoefte aan hemels brood, het verlangen ernaar en het enthousiasme erover, is er. De mensen willen bij Jezus zijn. Ze komen in grote getalen naar hem toe. Maar de manier waarop ze Jezus nabij willen zijn, heeft blijkbaar geen toekomst.

Het hemelse vasthouden?

Op het moment dat de mensen samen eten, dan stroomt het; de hemelse energie die van Jezus uitgaat. Daar ga ik vanuit. In het moment, delen ze de overvloed; het samen zijn, verzadigd raken, vervuld in alle opzichten, als een moment van eeuwigheid in de tijd.

En we horen dat Jezus na afloop van het eten niets verloren wil laten gaan van dit hemelse brood dat eeuwig leven geeft.

Maar het hemelse verliest het van het aardse op het moment dat de mensen terugkijken op het wonder. En als ze met elkaar erover gaan praten. Ze zullen zich hebben afgevraagd hoe het kan dat ze die overvloed hadden. Hun verlangen en hoop zal hebben opgespeeld: als ze die overvloed nu eens altijd zouden hebben? Met Jezus aan hun zijde, dan wordt alles anders!

Je kunt je vanuit al de tekorten van de Corona-tijd daar iets bij voorstellen. Hoe opgelucht en blij je kunt zijn met een korte opleving en weer iets meer overvloed.

Maar ergens in de poging om de hemelse kracht die stroomt, vast te houden, komt er iets beklemmends en van dwang bovendrijven.

Het geweld van beeldvorming

De mensen rond Jezus willen hun overvloed veilig stellen voor de toekomst. Ze gaan Jezus zien als de leider die dat voor elkaar kan krijgen. Ze zetten hem op een voetstuk. Maken van Jezus hun held. Daarom willen ze Jezus meenemen, hem dwingen om hun koning te worden. Dat is het beeld dat ze van hem vormen.

Beeldvorming heeft iets gewelddadigs.

Beelden die over je rondgaan, kunnen je maken of breken. De vernietigende pers die Meghan kreeg, is daar een voorbeeld van. Oprah Winfrey liet tijdens haar interview met Meghan twee persberichten zien: eentje van een zwangere Kate met haar hand op haar buik, met het onderschrift: 'Kate wiegt teder haar baby in de buik'. Op de tweede foto stond een zwangere Megan met haar hand op haar buik. Met het onderschrift: 'Meghan kan uit trots of ijdelheid niet van haar buik afblijven'.

Dezelfde soort foto, dezelfde houding, maar de uitleg erbij is totaal verschillend. Kate wordt geprezen, teder genoemd. Meghan onderuit gehaald, als ijdel of trots gezien.

Zo vernietigend commentaar doet niet alleen de waarheid geweld aan, maar ook een persoon zelf.

Gek genoeg kan niet alleen negatieve, maar ook positieve beeldvorming iemand geweld aandoen. Dat is met Jezus het geval.

De mensen trekken de conclusie dat Jezus 'de profeet is die naar de wereld zou komen'. Ze herkennen in hem een profeet. Want in de traditionele Joodse verwachting doen profeten wonderen. Niet voor niets begint dit verhaal met een verwijzing naar het Joodse Paasfeest. Want op het Joodse Paasfeest wordt de bevrijding uit Egypte herdacht, die onder leiding van de profeet Mozes gebeurde. En het wonder dat het brood dat Jezus deelt niet opraakt, doet denken aan het verhaal over de profeet Elisa die een groep van 100 profeten overvloedig te eten geeft en nog overhoudt (2 Kon. 4:42ev).

Jezus begrijpt dat de mensen in hem de langverwachte profeet zien. En dat ze hem koning willen maken.

Is dat zo erg? Jezus wordt toch vaker profeet genoemd, of koning, en dat is toch een eretitel?

Het is dus dubbel. Hij is het, maar hij is het niet. De beeldvorming over Jezus is niet wie hij werkelijk is.

Hij is koning, maar niet de koning die mensen denken dat hij is.

Helemaal aan het einde is die dubbelheid er nog steeds. Bij zijn kruis komt een bord met daarop geschreven: 'Jezus uit Nazareth, de koning van de Joden'.

Dat had Pilatus erop laten schrijven.

Pilatus had aan Jezus gevraagd: 'bent u de koning van de joden?'.

En Jezus antwoordde toen: 'vraagt u dat uit uzelf of hebben anderen dat over mij gezegd.' (Joh. 18:34)

Oftewel: 'oordeel zelf'. Want wat kan het gevaarlijk zijn om af te gaan op wat anderen vinden. De positieve beeldvorming van Jezus aan het begin van zijn werkzame leven in Galilea is helemaal omgeslagen, toen hij niet voldeed aan de verwachtingen. Zo blijkt aan het einde.

Afstand van de mensen tot Jezus

Vanuit dit einde ga je het verhaal over het wonder van het brood anders lezen. Het leek me eerst zo verdrietig voor de mensen, dat het mooie moment aan het meer van Galilea eindigt met Jezus die afstand van hen neemt. Maar je kunt het dus ook andersom zien: de mensen zien Jezus niet voor wie hij is. Ze maken een beeld van hem als hun langverwachte leider die de macht van de heersende koning zal overnemen. En daarmee nemen de mensen afstand van Jézus.

Wat een lijdensweg kan dat zijn. Om niet gezien te worden voor wie je bent.

Hoe pijnlijk is het, dat we op het moment dat we Jezus te aards gaan begrijpen, het wonder dat Jezus is niet meer zien.

Jezus komt niet iets brengen maar is het brood des hemels

Zo begrijpen de leerlingen de vraag van Jezus 'waar het brood vandaan moet komen' te aards. Filippus denkt aan de oplossing: om brood op de markt te gaan halen. Andreas denkt aan getallen: 5000 tegenover 5 broden en 2 vissen. Het onmogelijke daarvan.

Maar met Jezus komt de hemelse werkelijkheid mee. Hij komt geen aardse oplossingen brengen voor wereldwijd leed, tekorten en onrecht. Hij brengt ons geen welvaart, geen welzijn, of geluk. In ieder geval niet door de macht over te nemen van de heersende leider.

'Ik ben geen koning zoals de koningen van deze wereld', zegt Jezus tegen Pilatus. (Joh. 18:36)

Datzelfde maakt het verhaal van het wonder van het brood duidelijk. Jezus komt niet als een aardse koning brood uit de hemel brengen. Hij is het brood uit de hemel. Dat zal Jezus later tegen zijn leerlingen zeggen.

En dat zal aan het einde blijken: dat de hemelse kracht te vinden is in de Zoon die zichzelf geeft; zijn lichaam en bloed. De Zoon die lijdt en sterft. De Zoon die geweld wordt aangedaan en daarop reageert met Liefde. De mens uit God geboren, die ons altijd geweldloos blijft aanzien. Hoe vitaal of lusteloos we ook zijn.

Het hemelse op aarde: een proces van omvorming

Waar haal je je energie vandaan?

Dat is een hele 'aardse' vraag die zich niet goed 'aards' laat beantwoorden. Er is namelijk nooit een praktisch antwoord dat voor iedereen geldt of een gouden tip die altijd werkt.

Wat ons levenskracht en energie geeft, zit vaak in verpakt in normale momenten: in een ontmoeting; een blik op iemand waarvan we houden, een troostend of liefdevol gebaar dat aan ons gedaan wordt of een regel die we tegenkomen in een boek of op tv en ergens aan raakt. In die normale momenten kunnen we onverwachts worden opgetild door iets wat ons te boven gaat. Iemand die ons leven nieuw leven inblaast - het een overvloed geeft die we het zelf niet kunnen geven.

Het kost moeite om daar iets van te begrijpen. Het kost veel tijd soms, om verlost te raken van de beelden die ons door anderen zijn ingeprent. Zoals de leerlingen van Jezus hebben we vragen, weerstand; zullen we soms opleven en soms wegzakken; zullen we het hemelse nabij zijn en op afstand staan. Dat tekent hoe we er midden in zitten: in het ontvangen van de kracht van Christus, die ons leven op aarde omvormt. Die ons energie geeft en kracht. Nu en in eeuwigheid. **Amen.**